

6. Trh práce

Na trhu práce lze ve 3. čtvrtletí nalézt znaky mírného oživení, hlavně v oblasti mezd a firemních očekávání zaměstnanosti.

Meziroční růst kupní síly mezd se letos obnovil a ty tak začaly postupně eliminovat své hluboké ztráty z let 2022 i 2023.

Celkový počet pracovníků dosáhl rekordní úrovně. Proti roku 2019 přibýlo jak zaměstnanců, tak sebezaměstnaných.

K meziročnímu růstu zaměstnanosti přispívala ve 3. čtvrtletí všechna hlavní odvětví terciárního sektoru, nejvíce pak veřejné služby.

Pracovníků ve zpracovatelském průmyslu nadále ubývalo, pokles aktuálně

Na trhu práce se ve 3. čtvrtletí se zpožděním stále projevovaly dopady loňské stagnace výkonu ekonomiky, zároveň lze však nalézt i stopy jejího letošního mírného oživení. Růst zaměstnanosti zůstával slabý a zároveň dosti diferencovaný, situace v průmyslu byla nadále obtížná. Krátkodobá očekávání zaměstnanosti nicméně podnikatelé ve většině odvětví ekonomiky na konci letošního roku lehce vylepšili. Navzdory stále nejistým ekonomickým výhledům firmy ve zvýšené míře poptávaly levnější pracovní sílu ze zahraničí a souběžně pokračovala též integrace ukrajinských uprchlíků na pracovní trh v Česku, což zčásti řešilo dlouhodobější nedostatek volných pracovních sil v tuzemsku. Nezaměstnanost včetně její dlouhodobé složky zůstávala bez výraznějších změn na velmi nízké úrovni. Specifická situace v jednotlivých odvětvích se projevovала v různorodém růstu mezd, jeho nominální meziroční tempo letos kolísalo okolo 7 %. To při stabilizaci cenové hladiny v ekonomice vyústilo v poměrně svižný růst reálných mezd, jenž ve 3. čtvrtletí prostupoval již všemi hlavními odvětvími. Kupní síla zaměstnaneckých výdělků však stále dosahovala pouze úrovně z roku 2018.

Ve 3. čtvrtletí letošního roku, stejně jako na jeho samém počátku, celková zaměstnanost¹ v Česku mezikvartálně stagnovala. Náznak rychlejšího oživení z 2. čtvrtletí (+0,5 %), patrný zejména v oblasti tržních služeb, se tak zatím nepotvrdil. I tak se ovšem počet pracovníků v národním hospodářství nacházel fakticky na rekordní úrovni (5,41 mil.). Proti maximální hodnotě z období poslední konjunktury (4. čtvrtletí 2018) byl vyšší o 0,7 %, z převážné části zásluhou rozvoje veřejných služeb. V meziročním pohledu celková zaměstnanost od konce protipandemických restrikcí nepřetržitě roste, aktuální tempo ve 3. čtvrtletí 2024 patří ovšem za celé toto období k nejslabším (+0,4 %²). V něm se setrvačně projevuje vliv loňské stagnace výkonu celé ekonomiky. Růst počtu zaměstnanců i sebezaměstnaných se na rozdíl od předchozích tří let (kdyby se relativně rychleji zotavovalo drobné podnikání) již významně nelišil. Počty osob v obou těchto kategoriích mírně převyšovaly svou úroveň z roku 2019.

Meziroční růst celkové zaměstnanosti byl ve 3. čtvrtletí tažen veřejnými službami³ (+2,1 %), jež postupně reagovaly na sílící poptávku související s dlouhodobějšími změnami ve věkové skladbě populace (ve vzdělávání, zdravotní a sociální péči). Mírně nižší růst registrovala ovšem všechna hlavní odvětví terciárního sektoru⁴. Téměř ve všech z nich přispívali k vyšší zaměstnanosti také drobní podnikatelé. Výjimku tvořily informační a komunikační činnosti, v nichž sebezaměstnaných lehce ubylo a růst celkového počtu pracovníků se zmínil jen na 0,1 % (i tak zde však jejich stavy převýšily o více než desetinu úroveň z roku 2019). Nedařilo se naopak zpracovatelskému průmyslu, kde pracovníků ubylo již šestý kvartál v řadě, aktuálně o 1,6 %. To souviselo s recesí celého odvětví doprovázenou zesílenými nákladovými tlaky i oslabenou poptávkou v řadě tradičních exportních oborů (strojírenství, elektrotechnika, hutnictví)⁵. V ostatním průmyslu byla situace příznivější, neboť růst zaměstnanosti v energetice, vodním i odpadovém hospodářství stačil kompenzovat

¹ Údaje o zaměstnanosti vycházejí z pojetí národních účtů. Jsou vyjádřeny ve fyzických osobách a očištěny o sezónní vlivy. Na rozdíl od údajů z podnikové statistiky či z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) zahrnují např. i odhad vlivu šedé ekonomiky.

² Zaměstnanost v Česku roste v posledních letech pomaleji než v EU. V celé Unii se ve 3. čtvrtletí 2024 meziročně zvýšil počet pracovníků o 0,7 % (stejně jako v tuzemsku šlo o jedno z nejnižších temp od jara 2021). Také v EU spočívalo těžiště růstu zaměstnanosti v terciární sféře – nejvíce se zvyšovala ve veřejných službách (+1,5 %) a dále v informačních a komunikačních činnostech (+1,4 %). Místa naopak ztrácel průmysl (-0,2 %) a zejména zemědělství, lesnictví a rybářství (5 %). Z jednotlivých států vzrostl celkový počet pracovníků nejvíce v Chorvatsku (+7,1 %) či Irsku (+3,6 %), z významných ekonomik ve Španělsku (+2,1 %) a v Itálii (+1,8 %). Počet pracovníků klesl jen v šesti vesměs menších zemích – zejména v Lotyšsku (-1,2 %) a Finsku (-1,1 %), ale též v Polsku (-0,7 %) či Rumunsku (-0,2 %), ve většině případů hlavně vinou nepříznivého vývoje v průmyslu. I velmi mírný celkový růst v Česku znamenal nejvyšší tempo v regionu střední Evropy. V Německu sice pracovníků celkově mírně přibýlo (+0,2 %), v samotném zpracovatelském průmyslu se ale jejich úbytek prohloubil na 1,2 %.

³ Zahrnují odvětví Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

⁴ Pracovníků přibýlo nejvíce v sekci ostatní služby (+2,3 %) zahrnující vedle kulturních, zábavních a rekreačních činností např. různé služby pro domácnosti (opravy výrobků, kadeřnické a kosmetické činnosti aj.). Zaměstnanost v této sekci, citelně postižená v období protipandemických restrikcí, ovšem stále mírně zaostávala za úrovní z roku 2019 (o 1,5 %).

⁵ Pokles zaměstnanosti (vyjádřený ve fyzických osobách) nastal ve 3. čtvrtletí napříč takřka všemi zpracovatelskými obory. Výjimkou bylo potravinářství (3,4 %) a také chemický a kovodělný průmysl, kde se zaměstnanost stabilizovala.

postihl skoro všechny obory.	prohlubující se útlum v oblasti těžby a dobývání. Rovněž ve stavebnictví počet pracovníků celkově stagnoval.
Počet odpracovaných hodin v ekonomice se v 1. pololetí mírně snižoval. Rozšiřovaly se zkrácené pracovní úvazky.	Celkový počet odpracovaných hodin v ekonomice, jenž letos v 1. pololetí mírně klesal, se ve 3. čtvrtletí opět vrátil k meziročnímu růstu (+1,4 %). Nejvíce vzrostl v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství, dále ve stavebnictví a zejména v oblasti nemovitostí (+3,1 %), kde také výrazněji převyšoval tempo růstu zaměstnanosti ve fyzických osobách (to zde dosáhlo jen 0,4 %). V 1. pololetí 2024 i po většině loňského roku tomu ale bylo ve většině odvětví naopak. Mohly se zde projevit nižší potřeba přesčasové práce v některých odvětvích zasažených recesí, rozšiřování zkrácených pracovních úvazků ⁶ (související s rostoucí zaměstnaností žen podpořenou integrací uprchlic z Ukrajiny i s loni zavedeným daňovým zvýhodněním zkrácených úvazků) či pokles počtu osob pracujících na dohody ⁷ (vlivem legislativních změn snižujících pro zaměstnance finanční výhodnost těchto forem práce a naopak zvyšující se administrativní náročnost pro firmy).
Zvýšil se počet lidí kombinujících více zaměstnání.	Se zvyšující se rolí zkrácených úvazků souvisí i rostoucí podíl osob pracujících ve dvou zaměstnáních. Zatímco ve 2. čtvrtletí 2023 bylo takto zaměstnáno 2,7 % pracovníků, o rok později rekordních 3,2 % ⁸ . Zhruba polovina z tohoto nárůstu připadá na osoby vykonávající dvě různé zaměstnanecké pozice, zbylá část pak na podnikatele, kteří „doplňkově“ působí také v zaměstnanecké pozici. Vedle těchto posunů probíhají i dlouhodobější strukturální změny zaměstnanosti. Se zvyšující se vzdělaností pracovní síly roste i počet lidí působících v kategorii specialistů (dle údajů VŠPS ve 3. čtvrtletí 2024 meziročně o 6 %). V letošním roce došlo také k navýšení u technických a odborných pracovníků či pracovníků se službách a prodeji (shodně o 5 %). Naopak pokračoval pokles v kategorii úředníků, z významné části vlivem rozvoje digitalizace v oblasti tržních i veřejných služeb.
Pokračoval dlouhodobý růst počtu specialistů.	
Počet cizinců v zaměstnaneckém postavení vystoupal na rekordních 849 tis. Jejich meziroční přírůstek ale zvolnil, neboť ubylo pracovníků ze střední Evropy. Zrychlil naopak příliv osob z některých asijských států.	Dlouhodobě omezený rezervoár volných pracovních sil v Česku (vlivem demografického stárnutí i nízké porodnosti) i silící tlak firem na optimalizaci výrobních nákladů stimulovaly rostoucí poptávku tuzemských zaměstnavatelů po pracovnících ze zahraničí. Snadnějšímu zaměstnávání cizinců pomáhají legislativní změny snižující administrativní náročnost v této oblasti. To se týká jak ukrajinských občanů ⁹ , tak i cizinců z dalších, nejen hospodářsky méně vyspělých zemí mimo EU ¹⁰ . Dlouhodobý příliv zahraničních pracovníků do Česka tak pokračoval. Počet pracujících cizinců v Česku nicméně rostl letos mírně pomalejším tempem než loni, např. v dominantní skupině zaměstnanců jich letos na konci listopadu bylo rekordních 849 tis. (meziročně +19 tis., za dva roky +49 tis.) ¹¹ . Nejvíce meziročně přibylo občanů Ukrajiny (+17 tis. na 306 tis., z toho ženy +13 tis., na 165 tis. žen), řádově méně z Ruska a Vietnamu. Relativně rychle vzrostl i počet občanů Filipín (o polovinu), Číny, Indie, Bangladéše a Egypta (shodně zhruba o pětinu). Naopak ubylo pracovníků ze střední Evropy – především Poláků (–5,6 tis., resp. o 11 %) a Maďarů a také z Balkánu (Rumunů, Bulharů). Veškerých cizinců v zaměstnaneckém postavení přibylo jen díky ženám, počet mužů pouze stagnoval (na 484 tis.). Z pohledu krajů vzrostl meziročně počet cizinců nejvíce v Praze

⁶ Dle údajů z VŠPS vzrostl v Česku ve 2. čtvrtletí 2024 podíl osob ve věku 15 až 74 let pracujících na zkrácené úvazky meziročně o 1,1 p. b., na rekordních 8,9 %. Hned po Dánsku jde o nejvýraznější nárůst v rámci EU. Mezi ženami ve věku 25 až 49 let jich touto formou pracovalo již 13,1 %. To bylo sice stále skoro o polovinu méně než v EU, avšak v rámci zemí, jež do Unie vstoupily až po roce 2000, mělo aktuálně vyšší podíl takto pracujících žen jen Estonsko (15,9 %) a Malta (13,9 %).

⁷ Dle experimentální statistiky ČSÚ klesl ve 3. čtvrtletí 2024 počet osob pracujících na dohodu o provedení práce meziročně o 6 % a počet jimi odpracovaných hodin o 13 % (snižoval se přitom ve všech dosavadních letošních kvartálech). Poznámka: osoby pracující na dohody současně u více zaměstnavatelů jsou zahrnuty vícenásobně (tj. samostatně u každého zaměstnavatele).

⁸ V celé EU mělo ve 3. čtvrtletí dvě zaměstnání 4,1 % pracovníků. Mezi členskými státy měly nejvyšší podíl takto zaměstnaných Nizozemsko a Dánsko (10 %), nadprůměrný byl také v severských zemích a Pobaltí.

⁹ Skoro čtyři pětiny veškerých občanů Ukrajiny (resp. 67 % mužů a 88 % žen) působících v ČR v zaměstnaneckém postavení nepotřebovalo na konci 3. čtvrtletí 2024 oprávnění k zaměstnání (pracovní povolení, zaměstnanecké či modré karty).

¹⁰ Od 1. července 2024 nově nepotřebují v Česku pracovní povolení ani zaměstnanecké karty cizinci z některých ekonomicky vyspělých zemí mimo EU (USA, Velká Británie, Kanada, Austrálie, Nový Zéland, Japonsko, Jižní Korea, Izrael a Singapur).

¹¹ Vedle toho evidovalo MPO ve stejném období 127 tis. cizích státních příslušníků s živnostenským oprávněním v Česku. K jejich meziročnímu růstu (+10 %) skoro ze dvou třetin přispěli Ukrajinci, jichž v Česku podnikalo 40 tis. Mezi podnikajícími cizinci se na rozdíl od cizinců v zaměstnaneckém postavení častěji vyskytují lidé v Česku dlouhodobě usazení (např. Vietnamci).

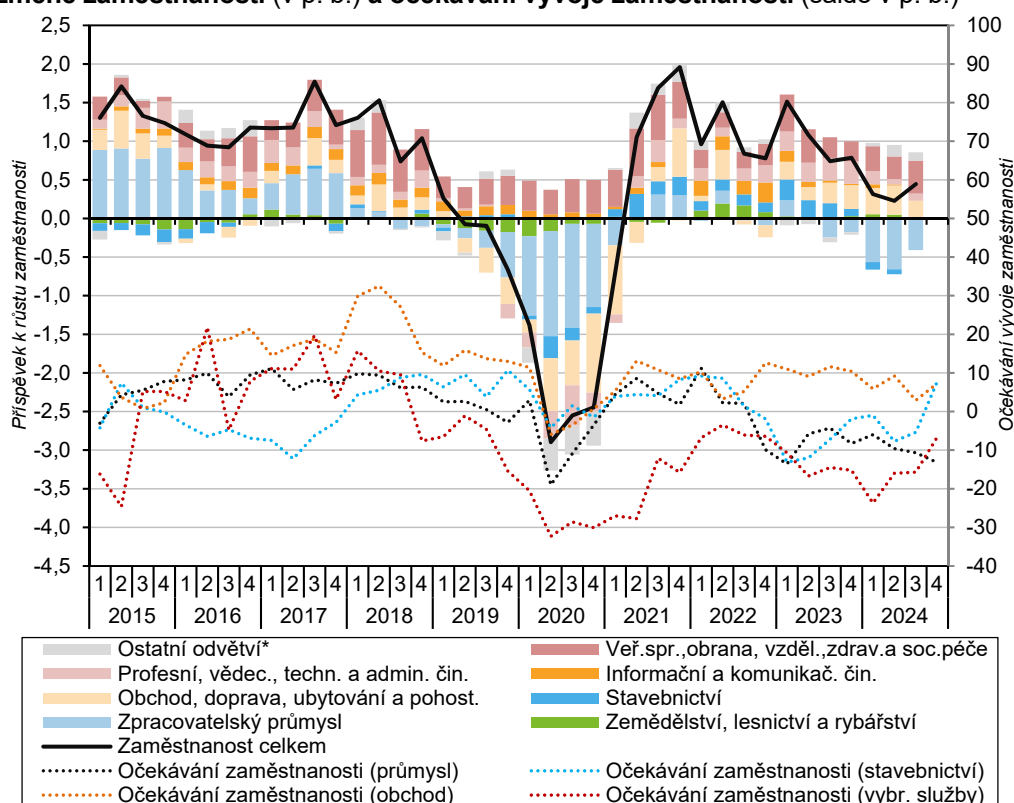

(+7,7 %) a Olomouckém kraji (+5,9 %). Letos na konci listopadu tak připadla skoro třetina všech v Česku zaměstnaných cizinců (v evidenci úřadů práce) na Prahu a spolu se středními Čechami pak bezmála polovina.

Míra zaměstnanosti letos mírně rostla, výhradně díky ženám.

Míra zaměstnanosti (15 až 64letých) se na rozdíl od loňska letos v Česku meziročně mírně zvyšovala. Ve 3. čtvrtletí dosáhla 75,7 % (+0,4 p. b.). Za růstem stály pouze ženy, jejichž zaměstnanost posílila o 1,4 p. b. (na 69,8 %). U mužů kvůli složité situaci v tradičních výrobních odvětvích klesla i o 0,4 p. b. (81,4 %). Dle aktuálních dat za 2. čtvrtletí 2024 byla celková míra zaměstnanosti v Česku mezi státy EU osmá nejvyšší, když unijní průměr převyšovala o 4,4 p. b. Mezi středoevropskými státy mělo vyšší zaměstnanost než v tuzemsku pouze Německo (o 2 p. b.). Relativně vysoké zaměstnanosti v Česku pomáhá silná míra participace mužů (v rámci EU třetí nejvyšší po Nizozemsku a Maltě) a z pohledu věku skupina 40 až 59 let. Naopak zaměstnanost žen řadí Česko spíše do unijního průměru a pod ním dlouhodobě a zřetelně setrvává participace pracovníků do 25 let (obou pohlaví).

Graf č. 13 Celková zaměstnanost (meziročně v %), příspěvky odvětví k meziroční změně zaměstnanosti (v p. b.) a očekávání vývoje zaměstnanosti (saldo v p. b.)

* Těžba a energetika; Peněžnictví a pojišťovnictví; Činnosti v oblasti nemovitostí; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.
Poznámka: Saldo očekávání vyjadřuje rozdíl v p. b. mezi kategoriemi růst versus pokles zaměstnanosti v nejbližších třech měsících. Údaje jsou sezónně očištěny a vztahují se k druhému měsíci daného čtvrtletí.
Zdroj: ČSÚ (národní účty), Eurostat (konjunkturální průzkumy).

Krátkodobá očekávání podniků v oblasti zaměstnanosti se na konci roku mírně zlepšila. Lehký optimismus zavládl v obchodu i stavebnictví.

Krátkodobá očekávání podniků v oblasti vlastní zaměstnanosti¹² zůstávají v tuzemsku (stejně jako po celý loňský rok) lehce negativní. Ta se i přes mírný růst výkonu ekonomiky letos v létě nacházela blízko tříletému minimu. Na konci roku nicméně došlo ke zlepšení (ve všech hlavních odvětvích vyjma průmyslu). Mírný optimismus tak zavládl v obchodu i stavebnictví, kde v tříměsíčním horizontu plánovalo nabírat zaměstnance 18 %, resp. 10 % podniků. Oproti tomu ve službách, i přes citelné meziroční zlepšení, převažoval podíl firem, které chtějí pracovníky propouštět (21 %) nad těmi, co očekávají jejich nabírání (14 %). Ještě složitější situace panovala v průmyslu, kde předpokládalo růst zaměstnanosti jen 6 % podniků. Stav

¹² Není-li uvedeno jinak, jsou dále použity sezónně očištěné údaje.

Nedostatek pracovníků dále sužuje hlavně stavební podniky.	na úrovni dílčích odvětví v rámci průmyslu i služeb se přirozeně odlišoval ¹³ . Podíl podniků, pro něž představuje nedostatek pracovní síly jednu z významných růstových bariér ¹⁴ , byl letos v listopadu v řadě odvětví (stavebnictví, služby) meziročně vyšší. Nejvýrazněji pociťují tento problém aktuálně firmy ve stavebnictví (40 %), kde jde s drobnými přerušeními o klíčovou bariéru již více než pět let. Méně napjatá situace byla v průmyslu (18 %) a ve službách (15 %).
Obecná míra nezaměstnanosti letos mírně kolísala na nízké úrovni. Příznivý byl i vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti.	Navzdory problémům některých zejména průmyslových podniků se obecná míra nezaměstnanosti ¹⁵ za poslední rok významně nezvýšila, spíše lze hovořit o jejím kolísání, zejména u žen. Propuštěné pracovníky z některých útlumových oborů totiž dokázaly z velké míry vstřebat rozvíjející se služby. Sezónně očištěná míra nezaměstnanosti (15–64letých) dosáhla letos v říjnu 2,7 % (muži 2,5 %, ženy 3,0 %) ¹⁶ . Nevzrostl ani počet dlouhodobě nezaměstnaných – ti se na celkovém počtu lidí bez práce ve 3. čtvrtletí podíleli jen 25 %, (to je z dlouhodobého i mezinárodního kontextu podprůměrná hodnota). Velikost potenciální pracovní rezervy (tj. ekonomicky neaktivních osob práci nehledajících, ale uvádějících ochotu pracovat) se sice ve 3. čtvrtletí meziročně mírně zvýšila (na 92 tis. osob) ¹⁷ , z dlouhodobé perspektivy však zůstává nízká. To sice představuje nezanedbatelný problém pro řadu zaměstnavatelů, na druhou stranu jde ovšem také o pozitivní signál naznačující, že rozsah skryté nezaměstnanosti (ve formě „úniku“ do ekonomické neaktivity) není na tuzemském pracovním trhu aktuálně významný.
Registrovaných volných pracovních míst na ÚP meziročně mírně ubylo, a to vesměs napříč kvalifikačními třídami.	Setrvalý stav tuzemského trhu práce potvrzují i údaje MPSV. Počet uchazečů o práci odpovídá letos běžnému sezónnímu průběhu, meziročně je ale mírně vyšší. Na konci října činil sezónně neočištěný podíl nezaměstnaných (dosažitelní uchazeči o práci k celkové populaci 15–64letých) 3,8 % (+0,3 p. b.), u mužů 3,4 %, u žen 4,3 %. Vyšší nezaměstnanost (nad 6 %) zaznamenalo jen sedm okresů (výhradně v Ústeckém a Moravskoslezském kraji). Roste aktivita Úřadu práce – během října bylo jeho prostřednictvím v Česku umístěno 27,4 tis. uchazečů o zaměstnání, meziročně o 9,9 tis. více (letos v září: analogicky rekordních 31,8 tis. +14,2 tis.). Celkově našlo novou práci 31,4 tis. osob. Potvrdí-li se trend i dále, mohlo by to naznačovat, že pracovní fluktuace, jež je v Česku tradičně nízká, se může zvyšovat. Celkový počet registrovaných volných pracovních míst (skrže ÚP) letos meziročně mírně klesal (napříč kvalifikačními třídami ¹⁸), v říjnu jich bylo nabízeno 266 tis ¹⁹ (–15 tis.) a již jedenáct měsíců v řadě jde
Počet osob umístěných na trh práce prostřednictvím ÚP se zvyšoval.	

¹³ Převažující negativní očekávání zaměstnanosti vyjádřily (dle šetření z listopadu 2024) podniky v 90 % zpracovatelských průmyslových oborů. Nejhorší vyhlídky měly hutnictví, elektronický průmysl, oděvnictví a výroba nápojů. Naopak pozitivní perspektivy přetrvávaly pouze ve výrobě kolejových dopravních prostředků, potravinářství a obuvnickém průmyslu.

Ve službách převažovala negativní očekávání v necelé polovině dílčích odvětví. Nejvíce byla patrná v tvůrčích, uměleckých a zábavních činnostech, ve veterinárních činnostech, vodní i letecké dopravě, vydavatelství, s odstupem pak v peněžnictví, pozemní dopravě či cestovních agenturách. Naopak optimismus převládá v poštovních a kurýrních činnostech, pojišťovnictví, právních a účetnických činnostech, vědě a výzkumu, pracovních agenturách a většině oborů informačních a komunikačních činností.

¹⁴ Podniky mohly uvést více bariér současně.

¹⁵ Není-li uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje o mírách nezaměstnanosti z VŠPS (dle metodiky ILO) a jsou očištěny o sezónní vlivy.

¹⁶ Nízká nezaměstnanost přetrvává rovněž v EU – letos v říjnu dosáhla ve skupině 15 až 74letých 5,9 % (v eurozóně 6,3 %). Mezi měsíci se sice podruhé v řadě nezměnila, avšak meziročně byla lehce nižší – o 0,2 p. b. (resp. 0,3 p. b.), zejména díky zlepšení u žen. Jejich nezaměstnanost činila 6,1 % (u mužů klesla v Unii na 5,7 %). Celková nezaměstnanost v EU je v dostupné řadě od roku 2000 nejnižší a proti počátku roku 2008 je příznivější o 1 p. b. (v EU i eurozóně). Celková nezaměstnanost v Česku (2,6 %) byla nepřetržitě již osm let nejnižší v Unii – aktuálně před Maltou (3,0 %), Polskem (3,1 %), Německem (3,4 %) a Nizozemskem (3,7 %). Výsadní postavení mělo Česko tradičně díky mužům (2,4 %). Ale i u žen, kde nezaměstnanost tradičně více kolísá, dosáhla aktuálně lehce nižší úrovně než v tuzemsku (2,9 %) jen Malta. Ve 12 členských státech celková nezaměstnanost meziročně vzrostla – nejvíce v Estonsku (z 6,2 % na 8,1 %), jež bojuje s dozvuky hospodářské recese z předchozích dvou let, dále ve Slovinsku (+1,4 p. b.) a Finsku (+1,3 p. b.). Naopak zlepšení nastalo hlavně na jihu – zejména v Itálii (ze 7,8 % na 5,8 % – nejnižší úroveň od roku 2007), Kypru a v Chorvatsku (–1,2 p. b.), Řecku (–1,0 p. b.) a Španělsku, kde došlo k poklesu o 0,7 p. b., i tak zde byla nezaměstnanost nejvyšší v EU (11,2 %), a to u mužů i žen. Příznivé postavení má Česko i v nezaměstnanosti osob do 25 let, neboť dlouhodobě patří do třetiny zemí Unie s nejnižší nezaměstnaností mladých. Ta aktuálně v tuzemsku dosahovala 10,4 % (v EU 15,2 %) a více než 20% nezaměstnanost sužovala hned sedm členských zemí – zejména státy jižního křídla eurozóny, ale také Rumunsko a Švédsko.

¹⁷ Pouze šestina z tohoto počtu je ovšem schopna nastoupit bezprostředně do práce. Významnou část pracovních rezerv totiž tvoří studenti a ženy na rodičovské dovolené.

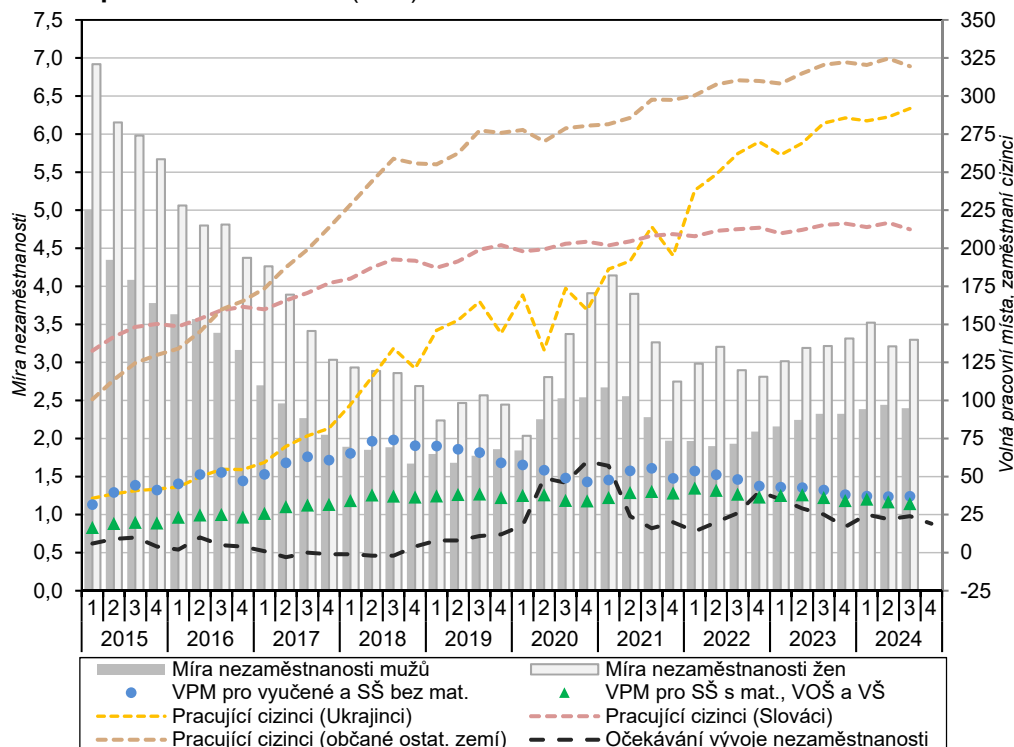
¹⁸ Výjimkou byla jen místa pro uchazeče bez vzdělání, jichž přibýlo o 4 tis. a na celkové nabídce míst se podílely 8 % (spolu s pozicemi pro osoby se základním vzděláním pak 74 %).

¹⁹ Jen menší část míst lze považovat za aktivní – méně než půl roku bylo na ÚP inzerováno jen 122 tis. míst (46 % z celku). Dle experimentální statistiky ČSÚ (šetření u podniků od roku 2020) byla ve 3. čtvrtletí 2024 nabídka tuzemských firem odhadnuta na 107 tis. volných míst (jedná se jen o místa v pracovním poměru, nejde o přechodná zaměstnání, např. různé typy dohod). Počet míst se

o nižší počet, než je všech uchazečů o práci (nyní 289 tis.). Obavy lidí z růstu nezaměstnanosti (vyjádřené v rámci konjunkturálních průzkumů) klesly letos na jaře nejnižší od nástupu pandemie. Následně sice mírně posílily, avšak ani po zbytek roku svůj dlouhodobý průměr významně nepřekračovaly.

Graf č. 14 Obecná míra nezaměstnanosti (v %, věk 15 až 64 let), očekávání vývoje nezaměstnanosti ze strany domácností* (v p. b.), volná pracovní místa a pracující cizinci v pozici zaměstnanců (v tis.)**

Pozn.: Míry nezaměstnanosti jsou sezónně očištěny. VPM = volná pracovní místa (stav na konci čtvrtletí)
 *Sezónně očištěné saldo očekávání nezaměstnanosti v nejbližších 12 měsících (rozdíl mezi procentuální četností odpovědí domácností, růst a pokles vyjádřené v procentních bodech). Vztahuje se k prostřednímu měsíci daného čtvrtletí.
 **Počet cizinců v postavení zaměstnanců evidovaných na úřadech práce v ČR na konci příslušného čtvrtletí.
 Zdroj: ČSÚ (VŠPS, konjunkturální průzkum), MPSV (VPM registrovaná na úřadech práce v ČR, zaměstnaní cizinci)

Meziroční růst průměrných mezd od počátku letošního roku mírně kolísá a ve 3. čtvrtletí dosáhl 7 %. Existují významné faktory působící ve směru vyššího růstu mezd, ale i ty s opačným efektem.

Ve 3. čtvrtletí dosáhla průměrná hrubá měsíční nominální mzda zaměstnance v národním hospodářství 45 412 korun a meziročně vzrostla o 7,0 %. Náznak zvolňování tempa, jenž byl patrný ve 2. čtvrtletí, se nyní nepotvrdil, neboť dynamika mezd od počátku roku spíše mírně kolísá. Mezikvartální tempo mezd (po sezónním očištění) dokonce lehce vzrostlo (na +1,9 %, nejvíce za posledních pět čtvrtletí). Významně se zvýšily rozdíly v dynamice průměrných mezd vyjádřených na přepočtené (FTE) a fyzické osoby. Vlivem rozšiřování zkrácených úvazků (kvůli finanční podpoře státu i daňovým optimalizacím) vzrostla mzda na fyzické osoby ve 3. čtvrtletí meziročně jen o 6,4 %. Evidenční počet zaměstnanců (FTE) se zvýšil o 0,2 %, dle fyzických osob ale o 0,7 %. Mzdový růst v ekonomice tlumila sílící potřeba úspor v rozpočtové sféře i rostoucí počet zahraničních pracovníků ze „třetích zemí“. Ti nezřídka pracují na nízkokvalifikovaných pozicích²⁰ a jejich výdělky tudíž zpravidla nedosahují úrovně občanů ČR. Naopak ve směru růstu nominální mzdy stále působila dosud relativně vysoká poptávka podniků po pracovní síle v některých odvětvích či zvýšený tlak zaměstnanců pramenící i z napjatých rodinných rozpočtů vlivem stále vysokého růstu cen některých položek spotřebního koše i jiných výdajů (splátky hypoték).

meziročně zvýšil o 9 % (mírně dosud rostl ve všech letošních kvartálech). Aktuálně se zvýšila zejména nabídka míst ve veřejných službách (napříč odvětvími), dále v obchodě, cestovním ruchu, v administrativních a podpůrných činnostech. Stejně jako po celý loňský rok naopak klesl počet míst v průmyslu a v odvětví dopravy a skladování. Letos navíc klesala i nabídka pozic ve stavebnictví.

²⁰ Např. v roce 2023 působilo v Česku v nejkvalifikovanějších třídách zaměstnanosti (vedoucí a řídicí pracovníci, specialisté, techničtí a odborní pracovníci) pouze 13 % ze všech cizinců ze států mimo EU, 24 % ze všech cizinců ze zemí EU, ale 44 % z veškerých zaměstnanců s českým občanstvím.

Dynamičtější mzdový růst v řadě odvětví umožňovala i přetrvávající vysoká míra zisku podniků.

Poprvé po pěti letech vzrostla meziročně reálná mzda ve všech odvětvových sekcích.

Díky zklidnění cenové hladiny v ekonomice pokračoval očekávaný růst reálné mzdy, ve 3. čtvrtletí činil meziročně 4,6 % (za 1. až 3. čtvrtletí 4,5 %). Reálná mzda se ve 3. čtvrtletí 2024 navýšila ve všech odvětvových sekcích, což nastalo naposledy přesně před 5 lety. Růst reálných mezd v ekonomice tak letos pozvolna umazává výrazný meziroční propad reálné kupní síly zaměstnanců let 2022 i 2023 (reálně se však zatím průměrná mzda nachází stále pouze na úrovni roku 2018). Růst kupní síly mezd je letos tlumen mírným zvýšením daňového zatížení práce (např. znovuzavedení zaměstnaneckých odvodů na nemocenské pojištění) schváleným v rámci vládního konsolidačního balíčku.

Relativně nejvíce vzrostly ve 3. čtvrtletí průměrné mzdy v oblasti nemovitostí a vyspělých podnikových služeb.

Souhrnné tempo růstu průměrné mzdy zakrývá tradičně velmi různorodý vývoj na úrovni jednotlivých oborů podniků či organizací. Nejvyššího meziročního růstu dosáhly ve 3. čtvrtletí mzdy v malém odvětví činností v oblasti nemovitostí (14,4 %), což spolu s jejich svižným růstem v letech 2022 i 2023 vedlo k tomu, že jejich aktuální úroveň se těsně přiblížila celé ekonomice. Svižně rostly i mzdy v profesních, vědeckých a technických činnostech (10,1 %) a obdobně jako v předchozím odvětví jejich tempo v letošním roce zrychlovalo a bylo doprovázeno i nadprůměrným růstem zaměstnanosti. To platilo rovněž o malých odvětvích energetiky a vodního i odpadového hospodářství, v nichž se ve 3. čtvrtletí mzdy zvedly o více než 9 %. Z pokračujícího zotavování příjezdového cestovního ruchu těžilo ubytování, stravování a pohostinství (růst zaměstnanců: 6,1 %, mzdy: 9,2 %), stále však šlo jednoznačně o odvětví s nejnižší úrovní mezd (28,2 tis. korun, pouze třetina oproti informačním a komunikačním činnostem).

Růst mezd v ekonomice byl nadále tlumen potřebou rozpočtových úspor ve veřejných službách.

Obdobně jako v předchozích dvou letech se zvyšovaly podprůměrně mzdy v odvětvích s významnou rolí veřejného sektoru. Výjimkou je letos zdravotní a sociální péče, kde výdělky ve 3. čtvrtletí posílily v průměru o 9,2 %²¹. Ve vzdělávání (+3,7 %) i veřejné správě vč. obrany a soc. zabezpečení (+3,4 %) byl jejich růst nejnižší ze všech hlavních odvětví (ve veřejné správě byl navíc doprovázen i mírným poklesem zaměstnanosti, v rámci celého sektoru služeb aktuálně dosti ojedinělým). Slabě rostly výdělky i v ostatních činnostech služeb (5,2 %), v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech (5,6 %) a také v zemědělství a lesnictví (5,5 %) – vždy jde zároveň o odvětví s nižší mzdovou úrovní.

Tempo růstu mezd ve zpracovatelském průmyslu zvolňovalo.

Ve zpracovatelském průmyslu se mzdy ve 3. čtvrtletí zvýšily o 6,7 % (jejich tempo ale v průběhu roku zvolňovalo a počet zaměstnanců stejně jako loni ubýval). Z větších oborů se zde vymykalo potravinářství (zaměstnanci: +2,7 %, mzda: +7,7 %). Nejvíce vzrostly výdělky v elektrotechnice (+8,9 %), nejméně ve výrobě motorových vozidel (5,4 %, ale v úhrnu od počátku roku 8,4 %). V těžbě a dobývání byl mzdový růst mírně podprůměrný (6,0 %), což spolu s prohlubujícím se poklesem počtu zaměstnanců vedlo ve 3. čtvrtletí k tomu, že zde jako v jediném odvětví klesl objem vyplacených mezd (-0,8 %). Stavebnictví se oproti průmyslu dařilo lépe, a to jak u průměrných mezd (růst o 8,6 %), tak počtu zaměstnanců (-0,2 %, ve středních a větších stavebních podnicích se však tempo poklesu zaměstnanosti blíží průmyslu). Dynamiku mezd ve stavebnictví ovlivňuje i chronický nedostatek kvalifikované pracovní síly, celková úroveň výdělků je zde i tak stále znatelně podprůměrná (40,1 tis. korun). Ve váhově nejvýznamnějším odvětví služeb – obchodu – mzdový růst ve 3. čtvrtletí zrychlil na 7,8 % (při mírném růstu zaměstnanosti). Podobné mzdové tempo i úroveň (42 tis. korun) měla i doprava a skladování (ovšem při rozdílném vývoji počtu zaměstnanců: -0,9 %). V odvětvích s nejvyšší mzdovou hladinou rostly výdělky relativně pomaleji: finančnictví (5,4 %), informační a komunikační činnosti (+6,0 %).

V těžbě a dobývání se jako v jediném odvětví ve 3. čtvrtletí meziročně snížil objem vyplacených mezd.

V odvětvích s nejvyšší mzdovou hladinou rostly letos mzdy relativně pomaleji.

Mzdový růst v Praze během roku 2024 mírně

Meziroční mzdový růst mezi kraji se letos ve 3. čtvrtletí pohyboval od 6,0 % (Kraj Vysočina, Plzeňský kraj) po 7,7 % (Pardubický kraj). Ve srovnání s tempem v 1. až 3. čtvrtletí 2024 byl

²¹ Od ledna 2024 zde došlo k úpravám tarifů a u velké části zaměstnanců se zvýšily osobní příplatky.

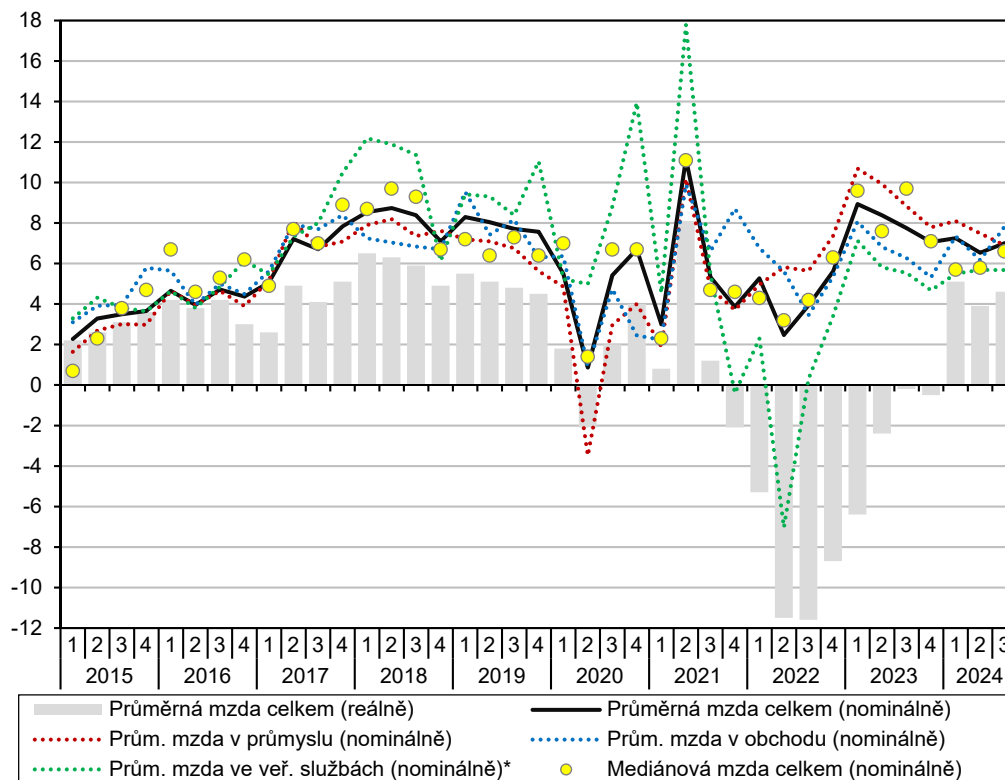
sílil. Evidenční počet zaměstnanců se ve většině krajů snižoval.

aktuální růst vyšší zejména v Praze a Pardubickém kraji, zvolnil naopak hlavně ve středních Čechách (+6,8 %), zčásti patrně i vlivem zhoršení situace v průmyslu. Z pohledu úrovně průměrné mzdy je rozpětí krajů dlouhodobě beze změn – průměrná mzda v Praze (55,9 tis. korun) ve 3. čtvrtletí převyšovala mzdu v Karlovarském kraji (39,2 tis.) o 43 %. Karlovarskému kraji zatím zřejmě příliš nepomohlo oživení turismu, celková mzda zde totiž vzrostla meziročně jen o 6,3 %. Evidenční počet zaměstnanců ve většině regionů meziročně klesal – nejvíce ve 3. kvartálu v Moravskoslezském kraji (-1,3 %), opačně je na tom Praha (+2,3 %). Slabý růst (ve 3. čtvrtletí i od počátku roku) nastal již jen ve Středočeském, Plzeňském a Jihomoravském kraji.

Medián mezd poprvé překonal hranici 40 tis. korun, rostl však pomaleji než průměr i krajní mzdové decily.

Medián mezd se ve 3. čtvrtletí zvýšil o 6,6 % (po celý rok zatím rostl mírněji než průměrná mzda i její krajní skupiny vyjádřené decily) a poprvé v historii překonal 40tis. hranici (40,5 tis. korun). Na rozdíl od 1. pololetí 2024 rostl aktuálně nepatrně vyšším tempem u mužů. Mezera prostřední výše výdělků mezi pohlavími dosahovala 11,8 % (u nízkovýdělkových pracovníků – v nejnižším decilu – však ženy pobíraly oproti mužům jen o 5,9 % méně). Mzdová distribuce se dosud během letošního roku významně nezměnila. Ve 3. čtvrtletí vzrostl dolní mzdový decil meziročně o 7,7 % (na 21,3 tis. korun), horní decil o 7,1 % (na 77 tis.).

Graf č. 15 Průměrná nominální a reálná mzda (meziroční změna v %)

*Zahrnuje odvětví s významnou rolí vládního sektoru: Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; Vzdělávání; Zdravotní a sociální péče; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.

**Vyjadřuje HDP (ve stálých cenách) vztahovaný na 1 pracovníka (ve fyzických osobách).

Zdroj: ČSÚ